

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sağlık Hakkı, temel insan hakkıdır. Temel insan hakları kapsamında kabul edilen hasta hakları, sağlık hizmetlerinden faydalanma ihtiyacı bulunan bireylerin, sırf insan olmaları vasfı ile sahip bulundukları; 1982 Anayasası, Milletlerarası Antlaşmalar, Kanunlar ve diğer mevzuat ile teminat altına alınmış bulunan haklardır. Ancak Türkiye cezaevlerinde hasta tutuklu ve hükümlülerin nitelikli tedaviye ulaşmadığını ve sağlığa erişim hakkının engellendiğine dair ilgili kurumlar tarafından çok sayıda raporun açıklandığı bilinmektedir. Cezaevlerinde hasta tutuklu ve hükümlü kadınlarının hastalık durumları, maruz kaldıkları hak ihlallerinin tespiti ile tedaviye erişimleri önündeki engellerin kaldırılması amacıyla bir Araştırma Komisyonu kurulmasını ve bu hususta Anayasa'nın 98'inci içtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

GEREKÇE ÖZETİ

Birçok Uluslararası standartlar, sözleşmeler ve protokoller; sağlık hizmetinin toplumun her kesimine eşit sunulmasına dair devletin yükümlülüğüne vurgu yapmaktadır. Lizbon Bildirgesi, her insanın ayrımcılık görmeksizin yeterli tıbbi bakım hakkına sahip olduğunu vurgulamakta, ayrıca nitelikli tıbbi bakım hakkı, seçim yapma özgürlüğü, kendi kaderini belirleme hakkı, hastanın isteğine karşın yapılan girişimler, onuruna ve özel yaşamına saygı talep etme hakkı gibi konulara dikkat çekmektedir. Ancak Türkiye cezaevlerinde yaşanan hak ihlallerinin başında hasta tutuklu ve hükümlülerin tedaviye erişememeleri gelmektedir. İnsan Hakları Derneği'nin Haziran 2020 verilerine göre; cezaevlerinde 604'ü ağır olmak üzere 1605 hasta tutuklu ve hükümlü bulunmaktadır. İHD Mart 2022 verilerine göre ise 1605 hasta tutuklu ve hükümlüden 165 kadındır. Tutuklu ve hükümlüler tarafından sağlık meslek örgütlerine, insan hakları derneklerine, sendikalara, barolara ve bu alanda faaliyet yürüten sivil toplum örgütlerine sağlık hakkı ihlallerine dair çok sayıda başvuru yapılmaktadır. Bu başvurular ile ilgili kurumlar tarafından cezaevlerine yapılan ziyaretler neticesinde tespit edilen hak ihlalleri zaman zaman rapor haline getirilerek kamuoyu ile paylaşılmaktadır. Bu çerçevede İHD tarafından Mart 2022'de yapılan açıklamalarda Ege, Marmara ve İç Anadolu Bölgelerindeki cezaevlerinde bulunan hasta tutuklu ve hükümlü kadınların durumuna dikkat çekildi. Açıklamalarda sağlık hakkına yeterince erişemeyen tutukluların; kelepçeli muayene, sağlıksız tek kişilik ring araçlarıyla yapılan sevkler, hastaneye yapılmayan ya da aksatılan sevkler ve daha birçok olumsuz durum ile karşı karşıya kaldıkları belirtilerek tedaviye erişimin önündeki engellerin kaldırılması çağrısı yinelandı.

GEREKÇE

Hasta tutuklu ve hükümlülere yönelik hak ihlalleri her geçen gün artarak devam etmektedir. Hasta tutuklular tedaviye erişemiyor. Tutukluların tedavileri önünde bulunan engeller yaşam hakkı ihlalidir.

İnsan Hakları Derneği tarafından Mart 2022'de yapılan açıklamalarda Ege, Marmara ve İç Anadolu Bölgelerindeki cezaevlerinde bulunan 165 hasta kadının sağlık durumlarına dair bilgiler aktarıldı.

İHD İzmir Şubesi'nin 12 Mart 2022'de açıkladığı raporda, Ege Bölgesindeki Şakran Kadın, Manisa E Tipi, Denizli Kocabaş T Tipi, Bandırma M Tipi, Ödemiş T Tipi Kapalı cezaevlerinde bulunan 33 kadın hasta tutuklu ve hükümlüye dair bilgiler; "Serpil Başdaş'ın, panik atak rahatsızlığı olup sürekli ilaç kullanmaktadır. Türkan Özen, akciğer hastasıdır. Yeliz Kurtok'ub, mide ve boyun fıtığı rahatsızlığı mevcut. Nuran Durak'ın, eklem rahatsızlığı vardır. Özlem Demirci, multinodüler troid hastasıdır. Remziye Yardımcı'nın, zehirli guatr ve migren rahatsızlığı var. Hatice Aslan, kronik astım hastasıdır. Hayriye Özkan, guatr hastasıdır. Hayriye Yağbasan'ın, omurgalarında bağ dokusu rahatsızlığı var. Lamia Aso'nun, vücutta alerjik tepinmeye bağlı rahatsızlığı vardır. Guatr hastalığı bulunan Ebru Arzu Erdal'ın, kalp damarlarında plak rahatsızlığı vardır. Esmer Ayaz'ın, bel ve boyun fıtığı, bağırsak iltihabı ve ayaklarında yanıklar bulunmaktadır. Figen Şahin'in, ürtiker rahatsızlığı bulunmaktadır. Güler Bilen'in, kalp mitral yetmezliği ve cilt hastalıkları vardır. Güzin Tolga, tansiyon hastasıdır. Sol gözünü kaybeden Aynur Başaran'ın, sağ gözünde de kanamalar yaşanmaktadır. Azime Işık'ın, boyun fıtığı ve migren rahatsızlıkları var. Hipotiroid hastalığı olan Bahar Ertürk'ün yumurtalıklarında kist bulunmakla birlikte Ertürk; kulak, burun ve boğaz rahatsızlıkları yaşamaktadır. Damla Erdem'in dişlerinde kemik erimesi rahatsızlığı vardır. Bel fıtığı hastalığı bulunan Demet Şahin'in, dişlerinde sorunlar yaşamaktadır. Mide kanseri olan Fatma Güler'in karaciğer, astım, yüksek tansiyon, kolesterol, guatr gibi hastalıkları da vardır. Fatma Özbay, meme kanseri hastalığı ile yaşam mücadelesi vermektedir. Gülser Özbay'ın meme kanseri, rahim ağzı kanseri ve hemoroit hastalıkları mevcuttur. Aygül Kapçak'ın vücudunda şarapnel parçaları bulunmakta ve jinekolojik rahatsızlığı bulunmaktadır. Aynur Epli, hipofiz bezinde tümör ile tiroit hastalıklarının yanı sıra midesinde ve bağırsaklarında da rahatsızlıklar yaşamaktadır. Tubanur Çiçek'in, kronik hipertansiyon ve iltihaplı eklem romatizması hastalıkları bulunmaktadır. Nesibe Nur Akbaş'ın, damar rahatsızlığı vardır. Elif Ayyıldız, ileri derecede şeker hastasıdır. Elif Şahin, böbrek ve tansiyon hastasıdır. Aslı Kişi kanser hastasıdır. Fatma Tüzzehra Babacan, tiroit kanseri hastasıdır. Güliden Aşık, tiroit kanseri hastasıdır. Betül Aygün'ün, meme kanseri hastalığının yanı sıra safra kesesi rahatsızlığı da bulunmaktadır." şeklinde aktarıldı.

İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi tarafından 5 Mart 2022'de yapılan açıklamada ise Marmara Bölgesi'ndeki Bakırköy Kadın Kapalı, Kocaeli Kadın Kapalı, Kocaeli Kandıra 1 No'lu F Tipi, İstanbul Silivri 9 No'lu L Tipi Kapalı, Bursa Yenisehir Kadın Kapalı Cezaevlerinde bulunan 35 kadın tutukluya dair bilgiler sırasıyla şu şekilde; "Dilek Öz'ün kalp, kronik astım ve yüksek tansiyon hastalıkları bulunmaktadır. Elif Yaş'ın kalp hastalığı var. Fatma Tokmak'ın tansiyon, kalp ve mide hastalıkları olup sık sık iç kanamalar geçirmektedir. Bacağına platin takılmış olan Hazine Alçı, fiziksel engellidir. Jiyan Erdiñç, ayağına platin takılı ve iki koltuk değneğı ile ayakta durabilmektedir. Özge Özbek, beyin tümör nedeniyle ameliyat olmuş ve tedavisi henüz tamamlanmamış. Wernicke korsakoff hastalığı bulunan Süreyya Bulut'un, kafasındaki şarapnel parçaları nedeniyle yaşamı ağır risk taşımaktadır. Şükran Avşar, ileri derecede şizofreni hastalığı ile yaşam mücadelesi vermektedir. Canşah Çelik'in kalp, astım, bel ve boyun fıtığı hastalıkları bulunmaktadır. Hiyem Yolcu'nun bacaklarındaki iltihap yaralara dönüşmektedir. Ayfer Ayçiçek'e şizofren tanısı konulmuştur. Fadime Coşar'ın, yumurtalık kanseri hastalığı var. Bir bacağı da dizden itibaren kaybeden Gülistan Abdo'nun, sırt bölgesindeki kistler bulunmaktadır. Güneş Tekin, akciğer, sırt ve kaburgalarında bulunan şarapnel parçaları nedeniyle ağır sağlık sorunları yaşamakta olmasına rağmen Tekin'in, tedavisi yapılmamaktadır. Havva Ak, meme kanseri hastalığı ile yaşam mücadelesi vermektedir. Mesude Pehlivan'ın, yumurtalık ve mide kanseri hastalıkları mevcuttur. Mizgin Aydın'ın, meme kanseri hastalığı bulunmakta. Nazime Avraz, kalp ve şeker hastasıdır. Remziye Baloğlu, kronik behçet ve kemik erimesi hastasıdır. Ruhşan Bozan; behçet, kemik ve kas erimesi rahatsızlıkları ile mücadele etmektedir. İpek Cigretaş, kalp ve tansiyon hastasıdır. Zeliha Bulut, alerjik astım ve kadın hastalıklarına bağlı ağır sağlık sorunları yaşamaktadır. Günlük ihtiyaçlarını dahi tek başına karşılamakta zorluk çeken Aysel Tuğluk, demans hastalığı ile yaşam mücadelesi vermektedir. Laleş Çeliker'in kalpte sıvı toplanması, bel fıtığı ve safra kesesi gibi

rahatsızlıkları bulunmaktadır. Deniz Tepeli, yumurtalıklarında bulunan kist nedeniyle ameliyat olmuş ve tedavisi henüz tamamlanmamış. Aysu Baykal, kronik böbrek hastasıdır. Barkın Timtik, yumurtalıklarında bulunan kistler nedeniyle tedavi görmesi gerekmektedir. Seval Yaprak, kalp hastasıdır. Böbrek nakli olan Yasemin Karadağ'ın, tansiyon ve kemik erimesi rahatsızlıkları mevcut. Şizofren tanısı konulan Özlem Taşdemir'in, damar sorunlar nedeniyle ayak parmakları kesilmiş olup düzenli olarak tedavi ve bakım ihtiyacı vardır. Fatma Demir, rahim kanseri ve iltihaplı romatizma hastasıdır. Saime Avşin, fiziksel engeli nedeniyle tekerlekli sandalye ile yaşamını sürdürmektedir. Zeynep Genlioğlu'nun, yüzde 54 engelli raporu mevcuttur. Aysun Şahin, kalp ve Multiple Skleroz hastasıdır. Nazlı Çatpınar, kronik astım hastasıdır. Helin Öncü'nün akciğer ve karaciğer yetmezliği rahatsızlıkları mevcuttur." belirtildi.

Kadın tutukların durumuna dair İHD Ankara Şubesi'nin 5 Mart'ta düzenlediği basın açıklamasında da İç Anadolu Bölgesi'ndeki Sincan, Kayseri, Eskişehir H Tipi ve Tokat T Tipi Kapalı Kadın Cezaevlerinde tespit edilen 37 kadın hasta tutuklunun bulunduğu aktarıldı. Bahsi geçen cezaevlerindeki hasta kadın tutukluların isimleri ve hastalıklarına dair bilgiler; "Canan Utangaç'ın, vücudunda ikinci derecede yanıklar var, kırıklar nedeniyle beline ve bacağına vidalar takılmış. Sağ kolunda bulunan cisim nedeniyle gerekli tedaviyi görmediğinden kas ve doku kaybı yaşayan Dilber Tanrıkulu'nun reflü, böbrek taşı ve kalp kapağında basıklık gibi hastalıkları mevcut olup Tanrıkulu'na, gerekli tedaviler yapılmıyor. Tiroit ve midede polipler hastalıklarının yanı sıra iki kez rahim ameliyatı olan Fadik Adıyaman'ın, anal fistül ameliyatı olması gerekiyor. Pınar Tikit, beyinde bulunan 8 santimlik araknoid kisti nedeniyle baygınlık geçiriyor ve kriz atakları yaşıyor. Astım, bel fıtığı, zehirli guatr, kas ve sinir erimesi hastalıkları olan Riha Kavak Özbek'in, panik atak rahatsızlığı ve göğüslerinde kitle bulunmaktadır. Ciğerinde ve sırtında şarapnel parçaları olan ve tedavi edilmeyen Ayşe Topçu, nefes alıp verme güçlüğü çekiyor. Bermal Birtek'nin, kalp hastalığı var. Bircan Yorulmaz, Çölyak hastalığı nedeniyle bağırsaklarında ciddi rahatsızlıklar yaşıyor. Demet Resuloğlu'nun hipertansiyon, kalp yetmezliği, şeker, troid, cilt rahatsızlığı, uyku apnesi, bel fıtığı, astım, koah ve romatizmal hastalıklarının yanı sıra kapalı alan fobisine dair raporu bulunmaktadır. Dilek Hatipoğlu'nun, kemik iltihaplanmasına bağlı olarak Bursit ve vertigo hastalıkları mevcuttur. Elif Çetinbaş'ın rozasea, guatr, bel fıtığı hastalıkları vardır. Kronik anklikozan spondilit hastalığı olan Gülşan Adet'in, ülser hastalığı da bulunmaktadır. Hipertiroid hastalığı olan Nilüfer Şahin'in, unutkanlık ve el titremesi gibi rahatsızlıkları var. Nedime Yaklav, yüksek tansiyon, guatr ve böbrek gibi hastalıkları vardır. Sabite Ekinci'nin hepatit B, karaciğer yağlanması, eklem romatizması, kemik erimesi, kalpte ritim bozukluğu, migren, mide ve bağırsak gibi hastalıkları mevcuttur. Selver İspir, kalp hastalığı vardır. Zeynep Bingöl, tansiyon hastalığı mevcuttur. Bağırsakları dışarıda olan Dicle Bozan, bir bacağı kaybetmiş, diğer bacağına ise şarapnel parçaları bulunmakta. Ayrıca Dicle Bozan, epilepsi hastalığı nedeniyle sürekli nöbetler geçirmektedir. Bir böbreğini ve el parmaklarını kaybeden Dilşad Şengül, vücudunda bulunan şarapnel parçaları nedeniyle sağlık sorunları yaşamaktadır. Boğaz kanseri teşhisi konulan Gülazer Akın'ın, yumurtalıklarında kist bulunmakta ve mide ülseri hastalığı mevcuttur. Medya Aslan'ın, nefes darlığı, ileri derecede astımı ve bel fıtığı hastalığı var. Kalp hastalığı nedeniyle defalarca kalp krizi geçiren Muhlise Karagüzel'in şeker, yüksek tansiyon, böbrek, astım, bel fıtığı gibi hastalıkları da mevcuttur. Bel ve boyun fıtığı olan Naime Encü'nün, bir gözünde katarakt diğer gözünde ise tümör var ve yaşadığı diş sorunu da tedavi edilmiyor. Nazlı Soglin'in; mide ülseri, beyinde bulunan iki damarda tıkanma, kalp kapakçığında kalınlaşma, yumurtalıklarında kist, nefes darlığı gibi birçok hastalığı mevcuttur. Beyinde kitle olan ve boyun kemiğinde çatlak bulunan Dilan Çetiner'in, kusma, baş ağrısı, titreme, kulakta çınlama gibi hastalıkları var. Yazgül Şahin, astım ve şeker hastasıdır. Zerga Açar, iki gözünden ameliyat olmuş ve sol elini kullanamıyor. Ahiret Turan, epilepsi hastasıdır. Gülgeş Tatlı, her iki kol ve kalçasında ağır yaralar olmasına rağmen nitelikli tedaviye erişemiyor. Hacer Halil Yusuf, bağışıklık sistemi sorunlarının yanı sıra göğüs rahatsızlığı yaşıyor. Tansiyon hastalığı bulunan Havva Bayram'ın, damar tıkanıklığı ve vücudunda iltihaplanma

bulunmaktadır. Bel fıtığı bulunan Jiyan Ay, zaman zaman bacakları tutmadığı için yürüyemiyor. Merve Aydoğan, Çölyak hastalığı nedeniyle bağırsak rahatsızlığı yaşıyor. Nergiz Okan, daha önce kolundan ameliyat olmuş, koluna platin takılmış ve Okan'ın tekrar ameliyat olması gerekmektedir. Hepatit-B hastalığı bulunan Pakize Bilenci, karaciğerinden rahatsız ve panik atak krizleri yaşıyor. Ülkü Eyilcim'in, ileri derecede astım, kalp, şeker ve hipertansiyon gibi hastalıkları mevcuttur. Safra kesesinde taş bulunan Mukadder Alakuş'un, iltihaplı eklem romatizması, bel ve boyun fıtığı ile' diğ sorunu yaşamaktadır. " diye aktarıldı.

Cezaevlerinde artarak devam eden hak ihalelerinden biri de sağık hakkına yönelik yaşanan ihlallerdir. Hasta tutuklu ve hükümlüler, gerekli ve nitelikli tedaviye erişemediğinden cezaevlerinde ölümler gerçekleşiyor. Yukarıda belirtilen cezaevleri ve hasta tutuklu kadınlar olmak üzere tüm hasta tutuklu ve hükümlülerin tedaviye erişiminin önündeki engellerin kaldırılması ve yaşanan diğ er hukuksuz uygulamaların sonlandırılması amacıyla bir Araştırma Komisyonu kurulması elzemdir.
24.03.2022

Şevin Coşkun

Muş Milletvekili

1	TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ	ADANA	T. Hacı
2	NURAN İMİR	ŞIRNAK	N. İmir
3	GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT	MUŞ	G. Kılıç
4	ALİCAN ÖNLÜ	TUNCELİ	A. Önlü
5	REMZİYE TOSUN	DİYARBAKIR	R. Tosun
6	ABDULLAH KOÇ	AĞRI	A. Koç
7	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	Ö. Öcalan
8	ERDAL AYDEMİR	BİNGÖL	E. Aydemir
9	HASAN ÖZGÜNEŞ	ŞIRNAK	H. Özgüneş
10	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	Ö. Faruk Gergerlioğlu
11	AYŞE SÜRÜCÜ	ŞANLIURFA	A. Sürücü
12	MURAT SARISAÇ	VAN	M. Sarisaç
14	AYŞE ACAR BAŞARAN	BATMAN	A. Acar
15	KEMAL BÜLBÜL	ANTALYA	K. Bulbul
16	MURAT ÇEPNİ	İZMİR	M. Çepni
17	EBRÜ GÜNAY	MARDİN	E. Günay
18	NUSRETTİN MAÇIN	ŞANLIURFA	N. Maçin
19	DERGİM OAC	DİYARBAKIR	D. Day
20	İMAM TAŞCIER	DİYARBAKIR	İ. Taşcier